

Personal científic i intel·lectual i professionals de suport són les dues ocupacions més freqüents a Barcelona. A la resta de Catalunya ho són el personal qualificat de la indústria i la construcció i el de serveis i comerç.

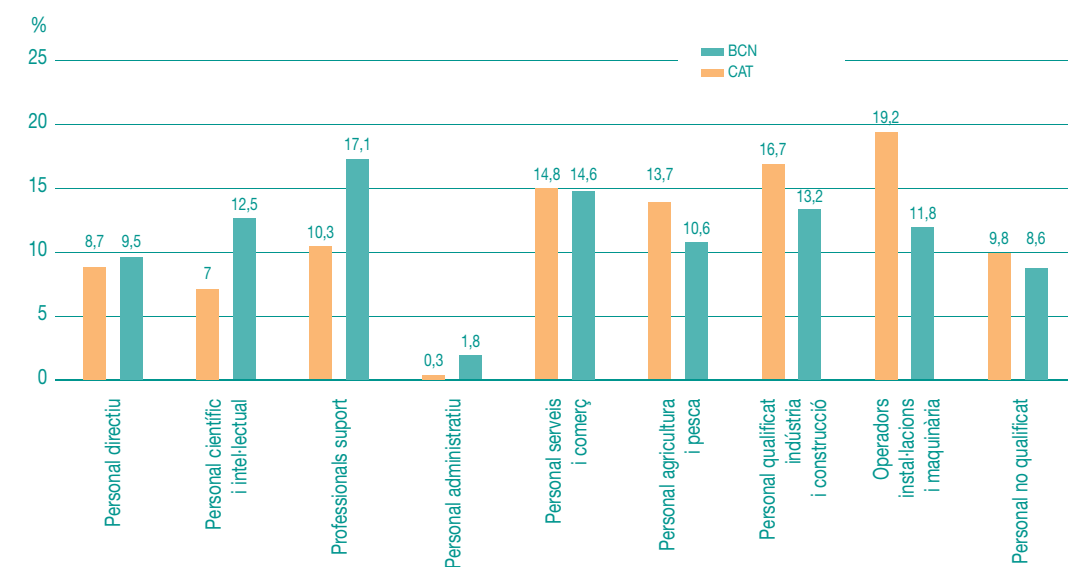
tatge de persones molt superior (23,6% i 10,6% en aquests dos sectors a la resta de Catalunya i 14,2% i 7,3% a Barcelona, segons el Cens de població de 2001).

Les ocupacions també mostren un perfil propi de Barcelona respecte la resta de territoris catalans, sent el tret més destacat la major proporció de treballadors i treballadores en llocs de treball no manuals a Barcelona. Segons l'ESCA02 eren 64,2% a Barcelona i 43,5% a la resta de Catalunya. Si s'analitza amb major detall les ocupacions (vegeu Figura 1) s'observa que a Barcelona les dues més freqüents són el personal científic i intel·lectual (19,2%) i professionals de suport (16,7%), mentre que a la resta de Catalunya ho són el personal qualificat de la indústria i construcció (17,1%) i el personal de serveis i comerç (14,6%) –dades del Cens de població de 2001–.

Riscos laborals

Es disposa de molt poca informació sobre els riscos laborals de la població ocupada. Algunes dades d'interès les aporten les enquestes de salut. L'ESCA02 permet comparar Barcelona i la resta de Catalunya quant a l'exposició laboral. Els riscos de caire psicosocial com les exigències psicològiques o la manca d'autonomia i de varietat de la feina eren els més freqüents en ambdós àmbits geogràfics juntament amb l'exposició a moviments repetitius d'extremitats superiors. Al comparar les dues àrees (vegeu Taula 1) s'observa que a Barcelona els riscos de naturalesa física o química eren menys freqüents que a la resta de Catalunya. Per exemple, l'exposició a productes tòxics de la població ocupada de Barcelona era del 6,3% mentre a Catalunya era del 10,1%; en el mateix sentit, la manipulació manual de pesos (26,3% a la resta de Catalunya i 14,7% a Barcelona) i el risc d'accident de treball també eren superiors a la resta de Catalunya.

Figura 1. Població ocupada segons ocupació. Catalunya i Barcelona. 2001.

Font: Cens de Població. Instituto Nacional de Estadística. Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Taula 1. Exposició a riscos laborals en població ocupada. Catalunya i Barcelona. 2002.

	Catalunya %	Barcelona %
Riscos físics i químics		
Soroll	17,2	14,3
Productes tòxics *	10,1	6,3
Risc accident trànsit	13,5	11,3
Risc de cremades *	8,9	5,3
Risc elèctric	7,5	5,5
Altres accidents *	4,6	2,6
Aixecar pesos *	26,3	14,7
Moviments repetitius EESS *	50,4	40,5
Riscos psicosocials		
Treball monòton	27,7	31,1
Manca d'autonomia	49,9	53,8
Molta feina *	30,4	34,8
Treballa sol/a *	22,7	26,6

* p < 0,05 / EESS: extremitats superiors.

Font: Enquesta de Salut de Catalunya 2002.

Salut laboral

La salut dels treballadors i treballadores es pot analitzar utilitzant indicadors més o menys específics. Els indicadors clàssics de la salut laboral són dos: les lesions per accident de treball (LAT) i les malalties professionals (MP), tot i que només recullen una part de la salut o de la seva manca, la relacionada amb algunes exposicions laborals, bàsicament als riscos físics i químics. Altres limitacions d'aquests indicadors, sobretot pel que fa a les MP, és la seva coneguda infradeclaració.

Tant les LAT en jornada laboral com les MP a Barcelona són inferiors a les de Catalunya. La incidència de LAT mortals en jornada laboral a Catalunya l'any 2003 va ser de 6,5 (IC95%=5,5-7,6) mentre que a Barcelona va ser de 4,0 (IC95%=2,7-5,3), ambdues per 100.000 treballa-

Les taxes de lesions per accident de treball (LAT) en jornada laboral i de malalties professionals són inferiors a Barcelona respecte la resta de regions sanitàries catalanes, mentre que les taxes de LAT in itinere i la proporció de trastorns de salut mental notificats a la USL són superiors.

dors afiliats al règim general de la Seguretat Social. Una diferència en el mateix sentit s'observa en les LAT no mortals amb baixa en jornada laboral, amb una incidència per 1.000 afiliats a Catalunya de 73,6 (IC95%=73,3-74,0) i a Barcelona de 50,9 (IC95%=50,4-51,4), la més baixa de totes les regions sanitàries (vegeu Figura 2).

Quant a les MP també s'observen trets diferencials de la situació a la ciutat de Barcelona. La incidència de MP amb baixa a Catalunya l'any 2003 va ser quasi el triple de la de Barcelona: 27,4 (IC95%=26,7-28,1) per 10.000 afiliats en el primer cas i 10,2 (IC95%=26,7-28,1) en el segon. Com s'observa a la Figura 3, Barcelona va ser, juntament amb Tortosa, la regió sanitària de més baixa incidència.

Les MP més freqüents tant a Catalunya com Barcelona són les musculoesquelètiques. L'any 2004, tres quartes parts de totes les MP van ser per fatiga de les beines tendinoses i teixits peritendinosos (74,5% a Catalunya i 73,2% a Barcelona), seguides per les paràlisis de nervis degudes a pressió (8,5% i 12,3%, respectiva-

ment), ambdues patologies molt relacionades amb l'exposició a moviments repetitius, manteniment de postures forçades i mobilització manual de càrregues.

Les MP i les LAT (sobretot les ocorregudes durant la jornada laboral) estan molt relacionades amb l'activitat econòmica, que determina en bona mesura (a més de l'ocupació) l'exposició als riscos laborals de tipus físic i químic. Així, la indústria i la construcció, activitats menys freqüents a Barcelona, són les que presenten majors xifres d'aquests dos indicadors. Per exemple, l'any 2003, la major incidència de LAT amb baixa no mortals en jornada es van donar en les indústries extractives (198,5 per 1.000 afiliats -IC95%=183,4-213,5-) i la construcció (174,2; IC95%=172,3-176,0).

Més similar a la resta de regions sanitàries és l'ocurrència de les LAT *in itinere* (vegeu Figura 4), aquelles que es produeixen en anar i tornar de la feina al domicili particular. La incidència d'aquestes LAT no mortals l'any 2003 va ser de 6,0 (IC95%=5,9-6,1) per 1.000

Figura 2. Lesions per accidents de treball amb baixa segons regió sanitària. En jornada. No mortals. Incidència per 100.000 assalariats amb cobertura. Catalunya. 2003.

Font: Servei d'autorització i registre d'entitats, centres i serveis sanitaris. Direcció general de recursos sanitaris. Departament de Salut.

Figura 3. Malalties professionals amb baixa segons regió sanitària. Incidència per 10.000 assalariats amb cobertura. Catalunya. 2003.

Font: Servei d'autorització i registre d'entitats, centres i serveis sanitaris. Direcció general de recursos sanitaris. Departament de Salut.

afiliats a Catalunya i de 5,7 (IC95%=5,6-5,9) a Barcelona.

Les LAT *in itinere* estan relacionades amb els desplaçament entre el lloc de residència i el lloc de treball, mobilitat que ha augmentat a Barcelona en els darrers anys, tal com ho il·lustren les dades del Cens de població. Així, entre 1991 i 2001 el total de desplaçaments va augmentar un 6,8%, sobretot els de sortida de la ciutat que ho van fer en un 39,7%. En el mateix sentit, tant els llocs de treball de la ciutat ocupats per residents de la resta de Catalunya, com els de residents a Barcelona que treballen fora de la ciutat, ha seguit el mateix sentit ascendent. En el primer cas la proporció d'aquests llocs el 1991 era del 31,5% i el 2001 del 34,5%; en el segon, els percentatges eren del 16,5% i del 22,2% en ambdós anys, respectivament.

La rellevància de les LAT *in itinere* a Barcelona s'observa sobretot en les de més gravetat. Per exemple, l'any 2004 prop d'una tercera part de totes les LAT mortals i de les greus van ser *in itinere*.

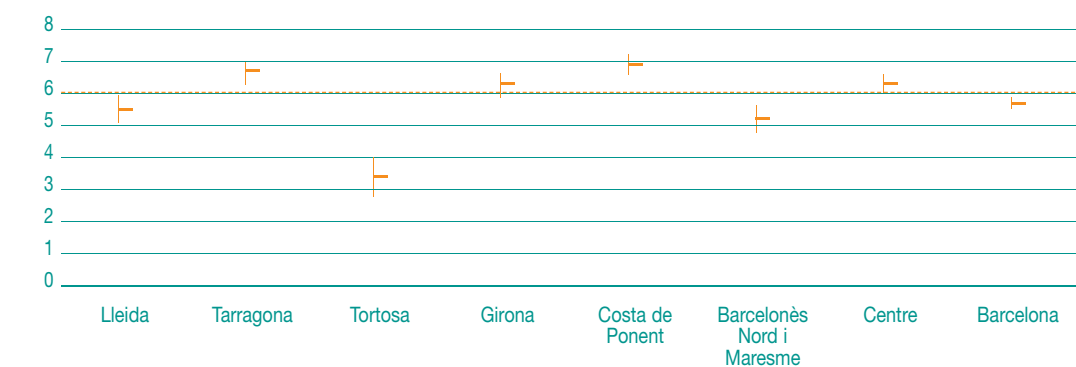
Un indicador específic de salut laboral molt poc utilitzat és el de les malalties relacionades amb el treball que s'atenen a la xarxa pública

de salut (bàsicament l'atenció primària) i que es notifiquen a les Unitats de Salut Laboral (USL). Les Unitats s'han anat desenvolupant al llarg dels darrers 12 anys i hores d'ara n'hi ha 8 a tota Catalunya; la de Barcelona va entrar en funcionament a finals de l'any 2000. El nombre de casos ha augmentat a mesura que s'ha implantat el sistema, i el darrer any del què es disposen dades conjuntes, el 2003, se'n van notificar 1.318. L'anàlisi del diagnòstic d'aquests trastorns mostra una situació diferencial per Barcelona. En els darrers anys els casos més freqüents a la ciutat han estat els trastorns de salut mental, patologia de tipus ansios-depressiva que l'any 2003 constituïa el 25,4% a tota Catalunya i el 56,9% a Barcelona. A més, la magnitud d'aquests trastorns ha augmentat en els darrers anys en l'àmbit municipal, sent el 2005 del 70,5%, tal com es pot observar a la Figura 5.

Aquests trastorns estan relacionats sobretot amb els riscos psicosocials. En els casos estudiats a la USL de Barcelona en el període 2004-2005, el 46% s'associava a un entorn psicosocial estressant i una quarta part a l'exposició a conductes hostils.

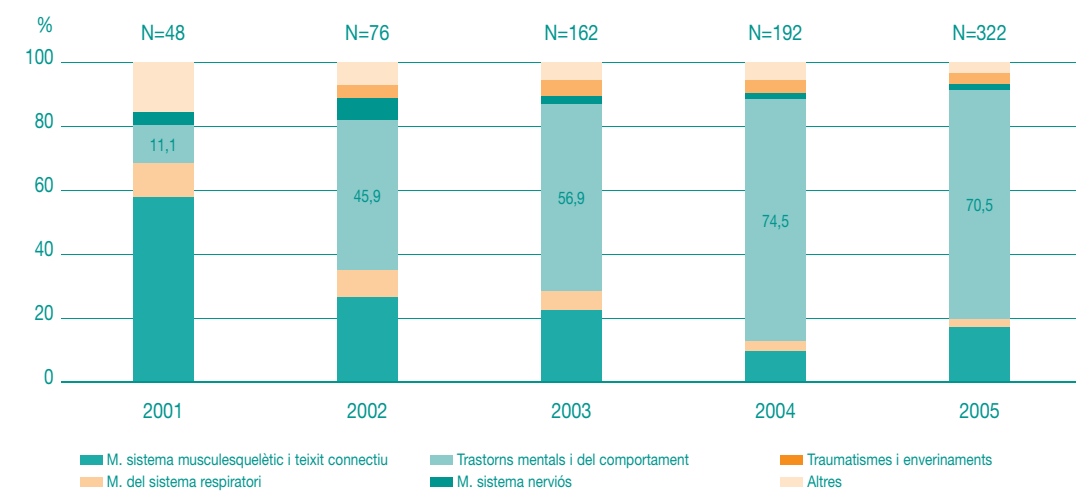
continua a la pàgina 6 ▶

Figura 4. Lesions per accidents de treball amb baixa segons regió sanitària. In itinere. No mortals. Incidència per 1.000 assalariats amb cobertura. Catalunya. 2003.

Font: Servei d'autorització i registre d'entitats, centres i serveis sanitaris. Direcció general de recursos sanitaris. Departament de Salut.

Figura 5. Trastorns de salut relacionats amb el treball atesos a la xarxa sanitària pública segons diagnòstic. Barcelona. 2001-2005.

Font: Unitat de Salut Laboral de Barcelona.